

Загальні принципи організації, структура ЦО України. Органи управління, сили ЦО. Склад і завдання КТЕБ та НС.

Курси підвищення кваліфікації викладачів дисципліни ЦО
Кафедра БЖД та ЦЗ НУК адмірала Макарова

Доклад підготував викладач Мармазинський О.А.

Миколаїв 2010

Admiral Makarov National University of Shipbuilding

Навчальні питання

1. Державна система ЦО України, принципи її організації, завдання та структура.
2. Органи управління, сили та засоби ЦО.
3. Єдина Державна система органів виконавчої влади з питань запобігання і реагування на НС техногенного і природного характеру. Склад та завдання КТЕБ та НС.
4. ЦО підприємств, установ, організацій, навчальних закладів.

Рекомендована література:

1. Закон України “Про цивільну оборону України” № 2974-ХІІ від 3 лютого 1993 року (із змінами і доповненнями, внесеними Законами України від 24 березня 1999 року № 555-ХІV, від 29 травня 2001 року № 2470-ІІІ, від 3 лютого 2004 року № 1419-ІV).
2. Закон України «Про захист населення і територій від надзвичайних ситуацій техногенного та природного характеру» № 1809-ІІІ від 8 червня 2000 року (із змінами і доповненнями, внесеними Законом України від 3 лютого 2004 року № 1419-ІV).
3. Закон України “Про правові засади цивільного захисту” № 1859-ІV від 20 червня 2004 р. (із змінами, внесеними згідно із Законами № 2505-ІV (2505-15) від 25.03.2005, № 328-V (328-16) від 03.11.2006, № 1014-V (1014-16) від 11.05.2007).
4. Михайлюк В.О. Цивільний захист.— Навч. посібник.— Миколаїв: НУК, 2005.— ч. 1 — “Соціальна, техногенна і природна безпека”; ч.2 — „Надзвичайні ситуації”; ч. 3 — „Цивільна оборона”.
5. Михайлюк В.О., Халмурадов Б.Д. Цивільний захист. – Навчальний посібник. – Київ, 2008.
6. Шоботов В.М. Цивільна оборона: Навчальний посібник. — Київ: «Центр навчальної літератури», 2004. — 438 с.

Закон України “Про цивільну оборону України” від 03.02.1993р. № 2974-XII

Кожен має право на захист свого життя і здоров'я від наслідків аварій, катастроф, пожеж, стихійного лиха та на вимогу гарантій забезпечення реалізації цього права від Кабінету Міністрів України, міністерств та інших центральних органів виконавчої влади, місцевих державних адміністрацій, органів місцевого самоврядування, керівництва підприємств, установ і організацій незалежно від форм власності і підпорядкування.

Держава як гарант цього права створює систему цивільної оборони, яка має своєю метою захист населення від небезпечних наслідків аварій і катастроф техногенного, екологічного, природного та воєнного характеру.

1. Державна система ЦО України, принципи її організації, завдання та структура.

та структура

Цивільна оборона України -

державна система

органів управління

сил

засобів

створена

створена

для *організації* та *забезпечення*

захисту

населення

від наслідків надзвичайних ситуацій

техногенного

природного

соціальнополітичного

воєнного

характеру.

1. **органи виконавчої влади всіх рівнів**, до компетенції яких віднесено функції, пов'язані з безпекою і захистом населення, попередженням, реагуванням і діями у надзвичайних ситуаціях;

2. **органи повсякденного управління процесами захисту населення** у складі міністерств, інших центральних органів виконавчої влади, місцевих державних адміністрацій, керівництва підприємств, установ і організацій незалежно від форм власності і підпорядкування;

3. **сили і засоби**, призначені для виконання завдань ЦО;

4. **фонди** фінансових, медичних та матеріально-технічних ресурсів, **передбачені на випадок НС**;

5. **системи зв'язку, оповіщення** и інформаційного забезпечення;

6. **спеціально уповноважений центральний орган** виконавчої влади, до повноважень якого віднесено питання ЦО;

7. **курси та навчальні заклади** підготовки і перепідготовки фахівців та населення з питань ЦО;

8. **служби ЦО**.

Систему
ЦО
складають:

Основні принципи організації ЦО України.

Заходи цивільної оборони поширюються на **всю територію України, всі верстви населення**, а розподіл за обсягом і відповідальністю за їх виконання здійснюється за **територіально-виробничим принципом**.

Крім того, згідно з Законом України «Про правові засади ЦЗ», цивільний захист здійснюється на принципах:

- гарантування державою громадянам конституційного **права на захист життя, здоров'я та майна**, а юридичним особам – права на безпечне функціонування;
- добровільності при залученні людей до здійснення заходів у сфері цивільного захисту, пов'язаних з ризиком для життя і здоров'я;
- комплексного підходу до вирішення завдань цивільного захисту;
- створення **системи раціональної превентивної безпеки** з метою максимально можливого, економічно обґрунтованого зменшення ймовірності виникнення надзвичайних ситуацій і мінімізації їх наслідків;
- територіальності та функціональності єдиної системи цивільного захисту;
- мінімізації заподіяння шкоди довкіллю;
- **гласності**, вільного доступу населення до інформації у сфері цивільного захисту відповідно до законодавства.

**Завдання
ЦО
України:**

1. **попередження** НС техногенного та природного характеру та ліквідація їх наслідків;
2. **оповіщення** населення про загрозу і виникнення НС у мирний і воєнний часи та постійне інформування його про наявну обстановку;
3. **захист** населення від наслідків аварій, катастроф, великих пожеж, стихійного лиха та застосування засобів ураження;
4. організація **життєзабезпечення** населення під час аварій, катастроф, стихійного лиха та у воєнний час ;
5. створення систем аналізу і прогнозування управління, оповіщення і зв'язку, спостереження і контролю за радіоактивним, хімічним і бактеріологічним зараженням, підтримання їх у **ГОТОВНОСТІ** до стійкого функціонування у НС мирного і воєнного часів;
6. підготовка і перепідготовка керівного складу цивільної оборони, її органів управління та сил, **навчання** населення вмінню застосовувати ЗІЗ і діяти в НС.

2. Органи управління, сили та засоби ЦО.

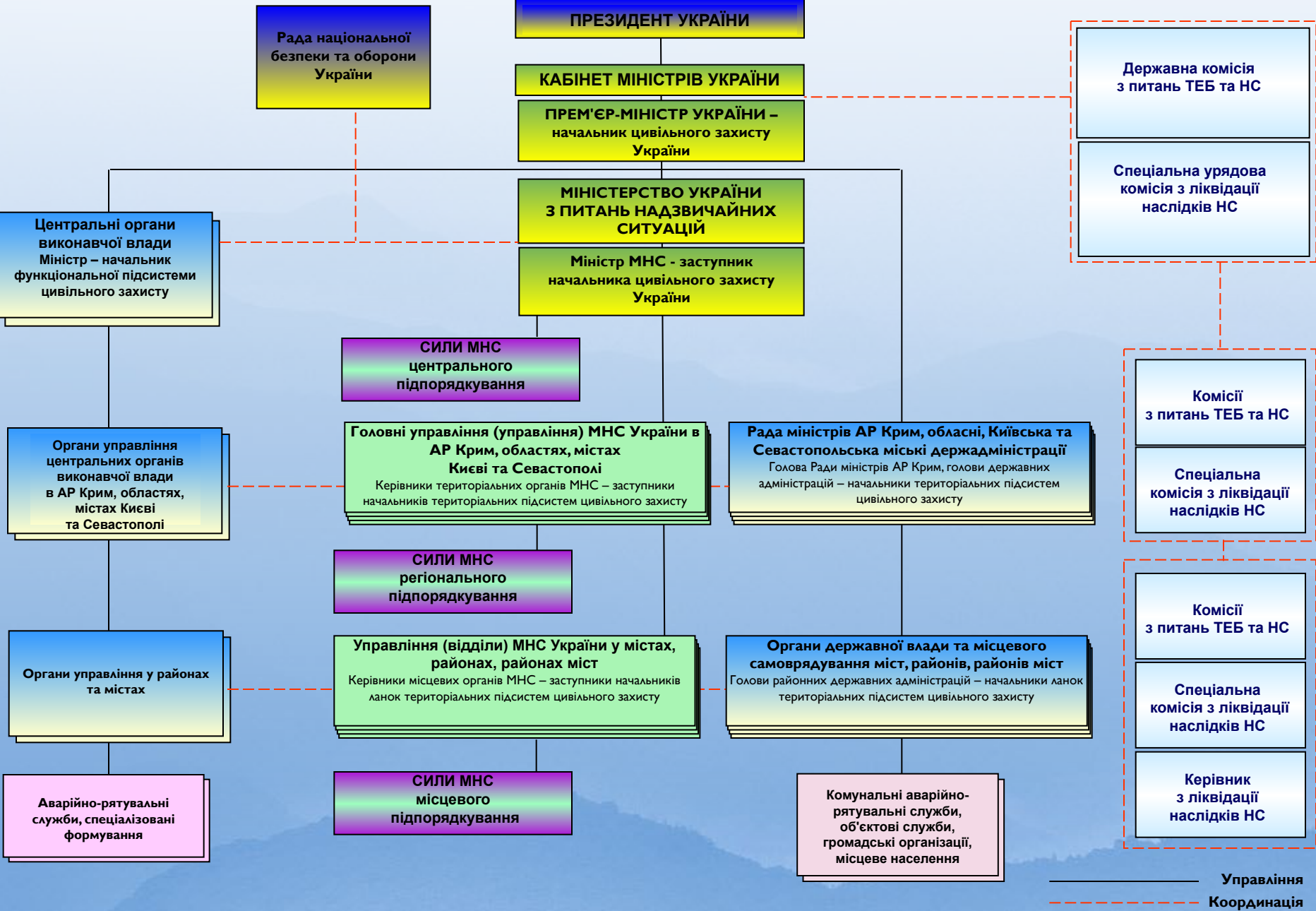
2.1. Органи управління, сили та засоби ЦО.

Керівництво ЦО України відповідно до її побудови **покладається на КМУ**, міністерства, інші центральні органи виконавчої влади, Раду міністрів Автономної Республіки Крим, місцеві державні адміністрації, **керівників підприємств**, установ і організацій незалежно від форм власності і підпорядкування.

Начальником ЦО України є Прем'єр-міністр України.

Безпосереднє виконання завдань цивільної оборони здійснюється постійно діючими органами управління у справах цивільної оборони, у тому числі створеними у складі підприємств, установ і організацій силами та службами ЦО.

СХЕМА організації системи управління цивільного захисту

Управління
 Координація

МНС - це спеціально уповноважений центральний орган виконавчої влади, до повноважень якого віднесено питання цивільної оборони:

- бере участь у реалізації державної політики у сфері цивільної оборони, захисту населення і територій від наслідків надзвичайних ситуацій техногенного та природного характеру, а також попередження цих ситуацій;
- організовує розроблення і здійснення відповідних заходів із цивільної оборони;
- керує діяльністю підпорядкованих йому органів управління у справах цивільної оборони та спеціалізованих формувань, військами цивільної оборони;
- здійснює контроль за виконанням вимог цивільної оборони, станом готовності сил і засобів цивільної оборони для проведення невідкладних робіт для попередження та ліквідації наслідків надзвичайних ситуацій техногенного та природного характеру;
- здійснює координацію діяльності центральних органів виконавчої влади, Ради міністрів Автономної Республіки Крим, місцевих державних адміністрацій, виконавчих органів місцевих рад та юридичних осіб щодо ліквідації наслідків надзвичайних ситуацій техногенного та природного характеру;

- здійснює оповіщення населення про загрозу виникнення або виникнення надзвичайної ситуації, забезпечує належне функціонування відомчих територіальних і локальних систем оповіщення;
- здійснює навчання населення, представників органів управління і сил цивільної оборони з питань захисту і дій у надзвичайних ситуаціях;
- організовує фінансове і матеріально-технічне забезпечення військ цивільної оборони;
- створює відповідно до законодавства України підприємства з виробництва спеціальної техніки, засобів захисту населення і контролю тощо.

Керівництво підприємств, установ і організацій

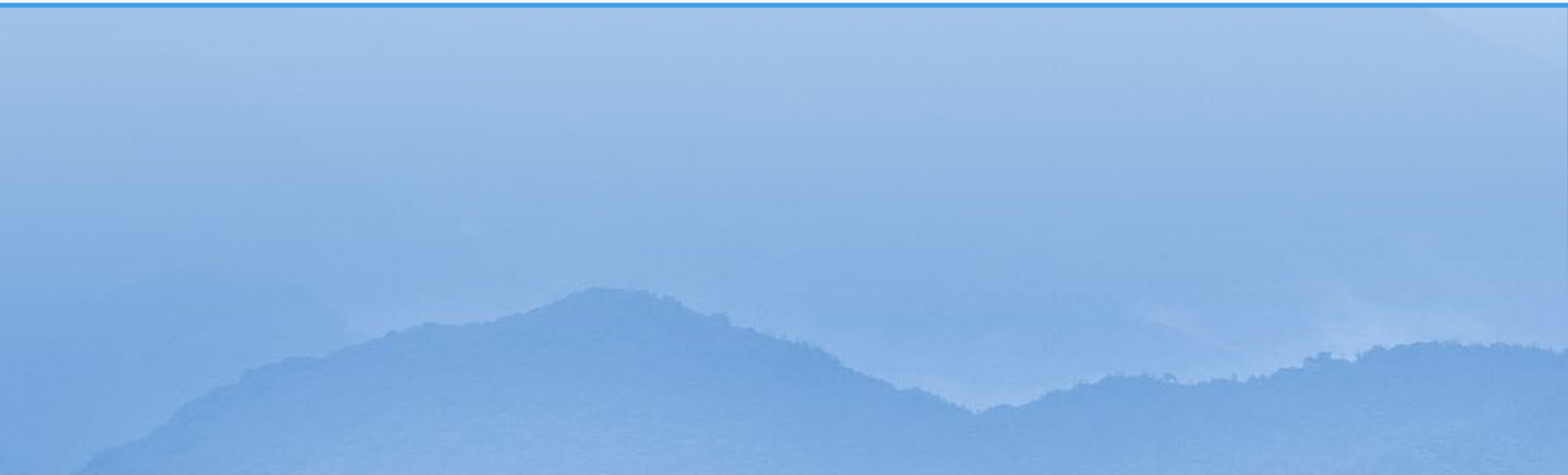
Незалежно від форм власності і підпорядкування забезпечує св...
рацівників засобами індивідуального та колективного захисту...
організовує здійснення евакозаходів, створює сили для ліквідац...
слідків надзвичайних ситуацій та забезпечує їх готовність до...
практичних дій, виконує інші заходи з цивільної оборони і несе...
в'язані з цим матеріальні та фінансові витрати в порядку та...
бсягах, передбачених законодавством.

Радіаційні, хімічні і вибухонебезпечні підприємства

Додатково створюють локальні системи виявлення загрози виникнення надзвичайної ситуації та оповіщення персоналу і населення, що проживає в зонах можливого ураження; впроваджують інженерно-технічні заходи, що зменшують ступінь ризику виникнення аварій, пожеж та вибухів, і несуть витрати щодо їх здійснення в обсягах, передбачених відповідними нормативно-правовими актами.

Власники потенційно небезпечних об'єктів

Дповідують за захист населення, що проживає в зоні можливого ураження, від наслідків аварій на цих об'єктах.

•Сили ЦО

•оперативно-рятувальна служба

•спеціалізовані формування

•невоєнізовані формування

Оперативно-рятувальна служба

призначена для захисту населення та територій від наслідків НС, а також проведення АРiНР

- приймає участь у заходах, спрямованих на *попередження* НС;
- виконує АРiНР з оперативної *локалізації* та *ліквідації* наслідків НС;
- приймає участь у локалізації та ліквідації *великих лісових пожеж*;
- здійснює роботи з *санітарної обробки* населення та *спеціальної обробки* техніки, майна, знезараження будівель, споруд та територій;
- приймає участь у забезпеченні *евакуації* населення і культурних цінностей із зон НС;
- приймає участь у здійсненні *карантинних заходів* під час епідемій;
- виконує *піротехнічні роботи*, пов'язані із знищенням вибухонебезпечних предметів.

ОРС підпорядкована міністру МНС.
Безпосереднє керівництво здійснює 1-й заст.
міністра - командувач силами ЦО.

До складу ОРС ЦО входять:

- орган управління;
- регіональні рятувальні загони у містах Київ, Мелітополь, Дрогобич та Мерефа;
- спеціальні загони: морський у м. Керч, авіаційний у м. Нежин;
- вузли зв'язку у містах Києві та Переяславль-Хмельницькому;
- підрозділи забезпечення;
- 27 гарнізонів служби обласного підпорядкування;
- пожежно-рятувальні підрозділи (у адміністративних районах).

Спеціалізовані формування

Призначені для виконання *спеціфічних* робіт, що пов'язані з радіаційною і хімічною небезпекою, значними руйнуваннями внаслідок землетрусу, аварійними ситуаціями на нафтогазовидобувних промислах, проведення профілактичних, відновлювальних робіт.

СпФ в залежності від рівня підпорядкування можуть бути:

- центрального підпорядкування – підпорядковані МНС України;
- територіальні – місцевій держадміністрації;
- об'єктові – нач. ЦО об'єкта.

Основні завдання СпФ:

- надання екстреної допомоги радіаційно-хімічно-біологічно та іншим ПНО у локалізації аварій і катастроф з викидом РР, СДОР та інших агресивних речовин, попередження виникнення вторинних факторів;
- ведення рятувальних робіт в осередках ураження і районах СЛ, як правило, при наявності РЗ і ХЗ, інших екстремальних умов;
- проведення специфічних робіт при ліквідації наслідків АКСЛ;
- здійснення на підприємствах, що обслуговуються, комплексу спеціальних попереджувальних і профілактичних заходів, які спрямовані на попередження аварійної ситуації, зниження втрат і збитків у випадку їх виникнення.

До СпФ і аварійних служб міністерств і відомств відносяться:

- пошуково-рятувальні формування, гірничорятувальні, газо-рятувальні, спеціалізовані буксири-рятувальники, водолаз-норятувальні й ін.);
- аварійно-відбудовні формування, відбудовні поїзди, державний аварійно-технічний центр Державного департаменту з питань атомної енергетики, аварійно-відбудовні бригади у складі підприємств з обслуговування автодоріг, об'єктів електрозв'язку, електроенергетики, трубопровідного транспорту, комунального і водяного транспорту;
- формування і служби протипожежної охорони;
- служба медицини катастроф (ДСМК).

Невоєнізовані формування

Невоєнізовані формування – це група робітників та службовців об'єкта, які об'єднані в окремий підрозділ, оснащений спеціальною технікою і майном, без звільнення їх від основної роботи і призначені для ведення АРiНР при виникненні НС.

У НФ ЦО зараховуються *працездатні громадяни* України за винятком *жінок*, що мають дітей віком до 8 років, жінок з середньою і вищою медичною освітою, які мають дітей віком до 3 років та осіб, що мають *мобілізаційні розпорядження*.

Формування можуть бути загального призначення і забезпечення (служб ЦО), за підпорядкованістю – *територіальні й об'єктові*.

Організаційно вони можуть бути зведені в *команди, загони, групи*.

Служби ЦО

Спеціалізовані служби ЦО

створюються для забезпечення заходів ЦО, захисту населення та місцевості від наслідків НС та проведення спеціальних робіт.

Служби бувають:

- Пзагальнодержавні* – створюються міністерствами та іншими центральними ОВВ;
- Пмісцеві* – створюються місцевими ОВВ;
- Поб'єктові* – створюються на ОЕ.

Служби ЦО

На ОЕ в залежності від характеру виробничої діяльності і наявності бази створюються служби ЦО:

- ▣ оповіщення і зв'язку,
- ▣ медична,
- ▣ протирадіаційного і протихімічного захисту,
- ▣ протипожежна,
- ▣ енергопостачання і світломаскування,
- ▣ аварійно-технічна,
- ▣ сховищ і укриттів,
- ▣ транспортна,

- ▣ матеріально-технічного постачання,
- ▣ інженерні,
- ▣ комунально-технічні,
- ▣ охорони громадського порядку,
- ▣ торгівлі та харчування,
- ▣ захисту сільськогосподарських тварин та рослин та інші.

3. Єдина Державна система органів виконавчої влади з питань запобігання і реагування на НС техногенного і природного характеру. Склад та завдання КТЕБ та НС.

СКЛАД ТА ЗАВДАННЯ КТЕБ ТА НС
ТЕХНОГЕННОГО І ПРИРОДНОГО ХАРАКТЕРУ

З метою забезпечення реалізації державної політики у сфері захисту населення і територій від надзвичайних ситуацій, згідно з Законом України «Про захист населення і територій від НС техногенного і природного характеру» (2000р.) в Україні створена

Єдина державна система органів виконавчої влади з питань запобігання і реагування на НС техногенного і природного характеру (ЄДС).

Основні завдання ЄДС:

розробка нормативно-правових актів, а також норм, спрямованих на попередження НС і забезпечення захисту населення і територій від їхніх наслідків;

виконання цільових і науково-технічних програм, спрямованих на попередження НС, забезпечення стійкого функціонування підприємств, установ і організацій, зменшення можливих матеріальних витрат;

прогнозування та оцінка соціально-економічних наслідків НС;

проведення державної експертизи, забезпечення нагляду за дотриманням вимог по захисту населення і територій від НС;

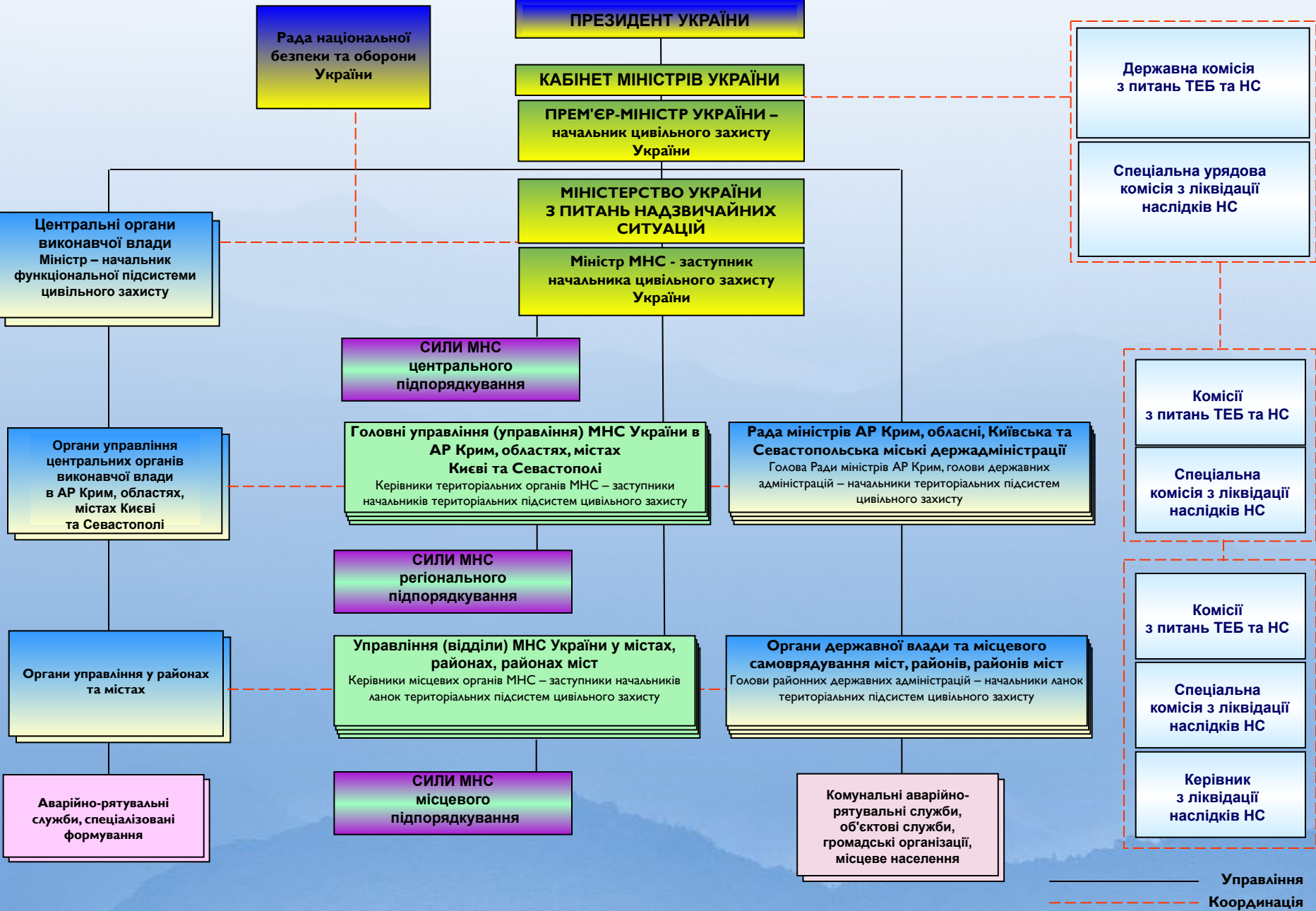
здійснення заходів соціального захисту постраждалого населення, проведення гуманітарних акцій;

реалізація передбачених законодавством прав у сфері захисту населення від наслідків НС, у тому числі осіб (або їх родин), що брали безпосередню участь у ліквідації цих ситуацій.

ЄДС складається з постійно діючих функціональних та територіальних підсистем і має чотири **рівні** (відповідно рівням НС):

- ▣ **загальнодержавний;**
- ▣ **регіональний;**
- ▣ **місцевий;**
- ▣ **об'єктовий.**

СХЕМА організації системи управління цивільного захисту

Рада національної безпеки та оборони України

ПРЕЗИДЕНТ УКРАЇНИ

КАБІНЕТ МІНІСТРІВ УКРАЇНИ

ПРЕМ'ЄР-МІНІСТР УКРАЇНИ – начальник цивільного захисту України

МІНІСТЕРСТВО УКРАЇНИ З ПИТАНЬ НАДЗВИЧАЙНИХ СИТУАЦІЙ

Міністр МНС - заступник начальника цивільного захисту України

Державна комісія з питань ТЕБ та НС

Спеціальна урядова комісія з ліквідації наслідків НС

Центральні органи виконавчої влади функціональної підсистеми цивільного захисту

Органи управління центральних органів виконавчої влади в АР Крим, областях, містах Києві та Севастополі

Органи управління у районах та містах

Аварійно-рятувальні служби, спеціалізовані формування

СИЛИ МНС центрального підпорядкування

Головні управління (управління) МНС України в АР Крим, областях, містах Києві та Севастополі
Керівники територіальних органів МНС – заступники начальників територіальних підсистем цивільного захисту

СИЛИ МНС регіонального підпорядкування

Управління (відділи) МНС України у містах, районах, районах міст
Керівники місцевих органів МНС – заступники начальників ланок територіальних підсистем цивільного захисту

СИЛИ МНС місцевого підпорядкування

Рада міністрів АР Крим, обласні, Київська та Севастопольська міські держадміністрації
Голова Ради міністрів АР Крим, голови державних адміністрацій – начальники територіальних підсистем цивільного захисту

Комісії з питань ТЕБ та НС

Спеціальна комісія з ліквідації наслідків НС

Комісії з питань ТЕБ та НС

Спеціальна комісія з ліквідації наслідків НС

Керівник з ліквідації наслідків НС

Комунальні аварійно-рятувальні служби, об'єктові служби, громадські організації, місцеве населення

Управління
Координація

Режими функціонування ЄДС

Режим повсякденного функціонування — при умовах нормальної виробничо-промислової, радіаційної, хімічної, біологічної, сейсмічної, гідрогеологічної, гідрометеорологічної обстановки, при відсутності епідемій, епізоотії, епіфітотій.

Режим підвищеної готовності — у випадку істотного погіршення виробничо-промислової, радіаційної, хімічної, біологічної, сейсмічної, гідрогеологічної і гідрометеорологічної обстановки, при наявності можливості виникнення НС ТіПХ.

Режим надзвичайної ситуації — у випадку виникнення і при ліквідації наслідків НС.

Режим надзвичайного стану — вводитьься відповідно до законів України.

У режимі повсякденного функціонування:

ведеться спостереження і здійснюється контроль за станом навколишнього середовища на ПНО і прилягаючих до них територіях;

розробка і виконання цільових та науково-технічних програм, заходів для попередження НС, забезпечення безпеки і захисту населення, зниження можливих матеріальних збитків, забезпечення стійкого функціонування ОЕ і збереження національної культурної спадщини у випадку виникнення НС;

організація навчання населення умінню використовувати засоби захисту, правильним діям в умовах НС;

створення і відновлення резервів матеріальних і фінансових ресурсів для ліквідації НС;

оцінка загрози виникнення НС та можливих її наслідків.

У режимі підвищеної готовності:

виконання заходів, визначених для режиму повсякденної готовності;

формування оперативних груп для виявлення причин погіршення обстановки безпосередньо в районі можливого виникнення НС;

посилення спостереження і контролю за станом обстановки на ПНО, прогнозування можливості виникнення НС та її наслідків;

розробка комплексних заходів захисту населення і територій, забезпечення стійкого функціонування ОЕ;

приведення в стан підвищеної готовності наявних сил і засобів, переміщення їх у район можливого виникнення НС;

організація цілодобового чергування членів державної, регіональної, місцевої та об'єктової комісії (у залежності від масштабу прогнозованої НС).

У режимі надзвичайної ситуації:

відповідальною комісією з ТЕБ і НС

здійснюється в межах її повноважень
безпосереднє керівництво функціональними
підсистемами і структурними підрозділами

організовує захист населення і територій;

переміщує оперативні групи в район
виникнення НС;

організовує АРiНР;

визначає межі території, на якій виникла НС;

організуються роботи, спрямовані на
забезпечення функціонування насамперед ОЕ і
об'єктів першочергового життєзабезпечення
постраждалого населення.

здійснюється постійний контроль за станом
обстановки в осередку АКСЛ;

здійснює постійну інформацію про обстановку,
що складається на об'єкті, у вищі органи, а
також населенню.

У режимі надзвичайного стану:

виконуються заходи, передбачені Законом України «Про надзвичайний стан»;

тимчасова або безповоротна *евакуація* населення із місць небезпечних для проживання з обов'язковим наданням йому стаціонарних або тимчасових житлових приміщень;

встановлення *карантину* та проведення інших обов'язкових санітарних і протиепідемічних заходів;

введення *особого порядку розподілення* продуктів харчування та предметів першої необхідності;

мобілізація та використання ресурсів підприємств, закладів і організацій незалежно від форм власності, для запобігання небезпек та ліквідації НС;

зміна режимів роботи ОГД, переорієнтація їх на виробництво необхідної в умовах НС продукції.

Згідно з Положенням КМУ

«Про державну комісію з питань техногенно-екологічної безпеки і надзвичайних ситуацій»

(ДК ТЕБ і НС)

на державному, регіональному, районному (міському) і об'єктовому рівнях створюються постійні комісії з НС.

Основними завданнями комісії є:

- координація діяльності центральних і місцевих ОВВ, пов'язаних зі створенням і функціонуванням Національної системи попередження і реагування на аварії, катастрофи й інші НС;
- участь у формуванні і реалізації державної політики у сфері техногенно-екологічної безпеки;
- організація і керівництво проведенням робіт з ліквідації наслідків НС.

4. ЦО підприємств, установ, організацій, навчальних закладів.

НАВЧАЛЬНИХ ЗАКЛАДІВ

Схема організації ЦО НУК

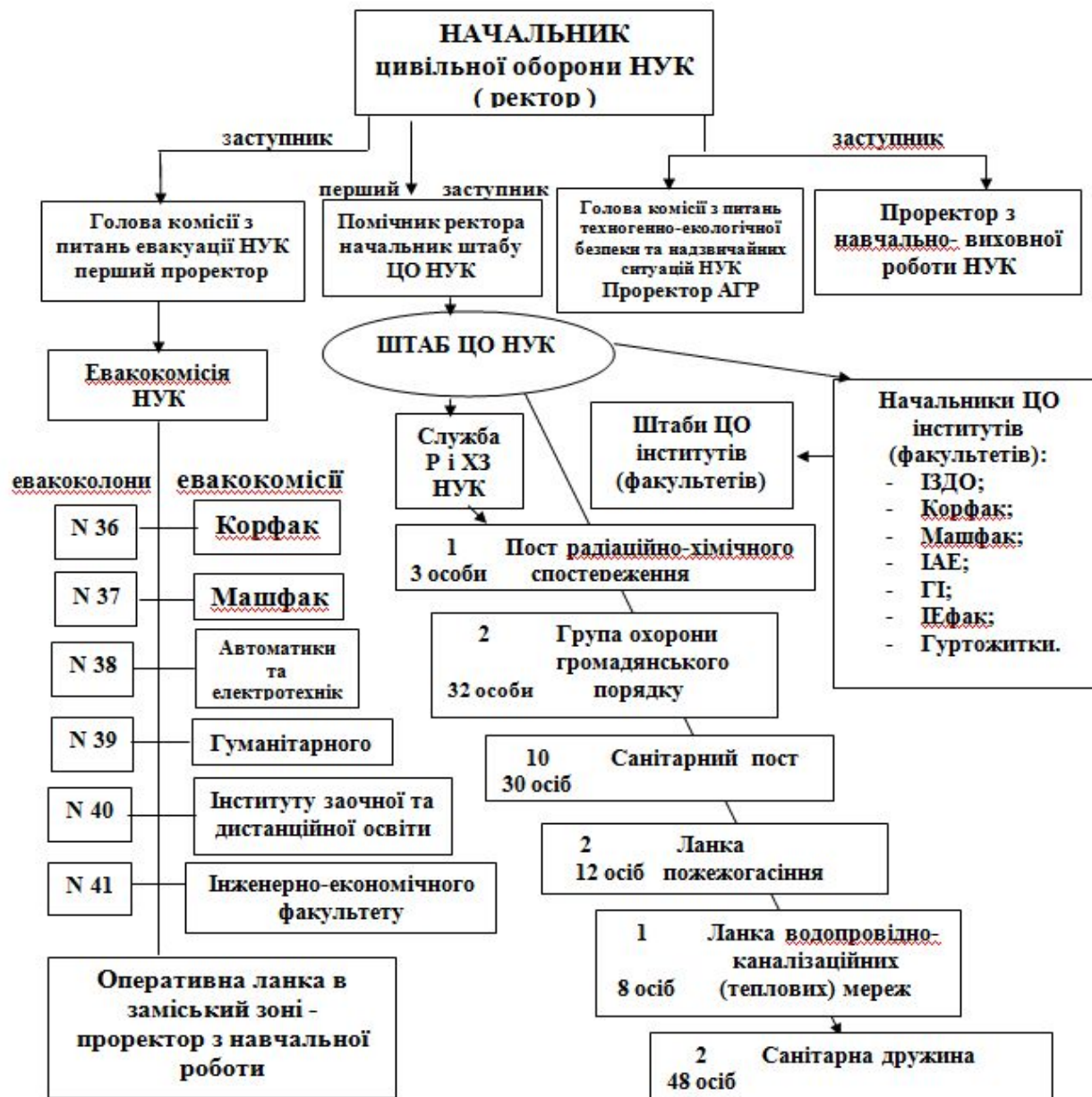
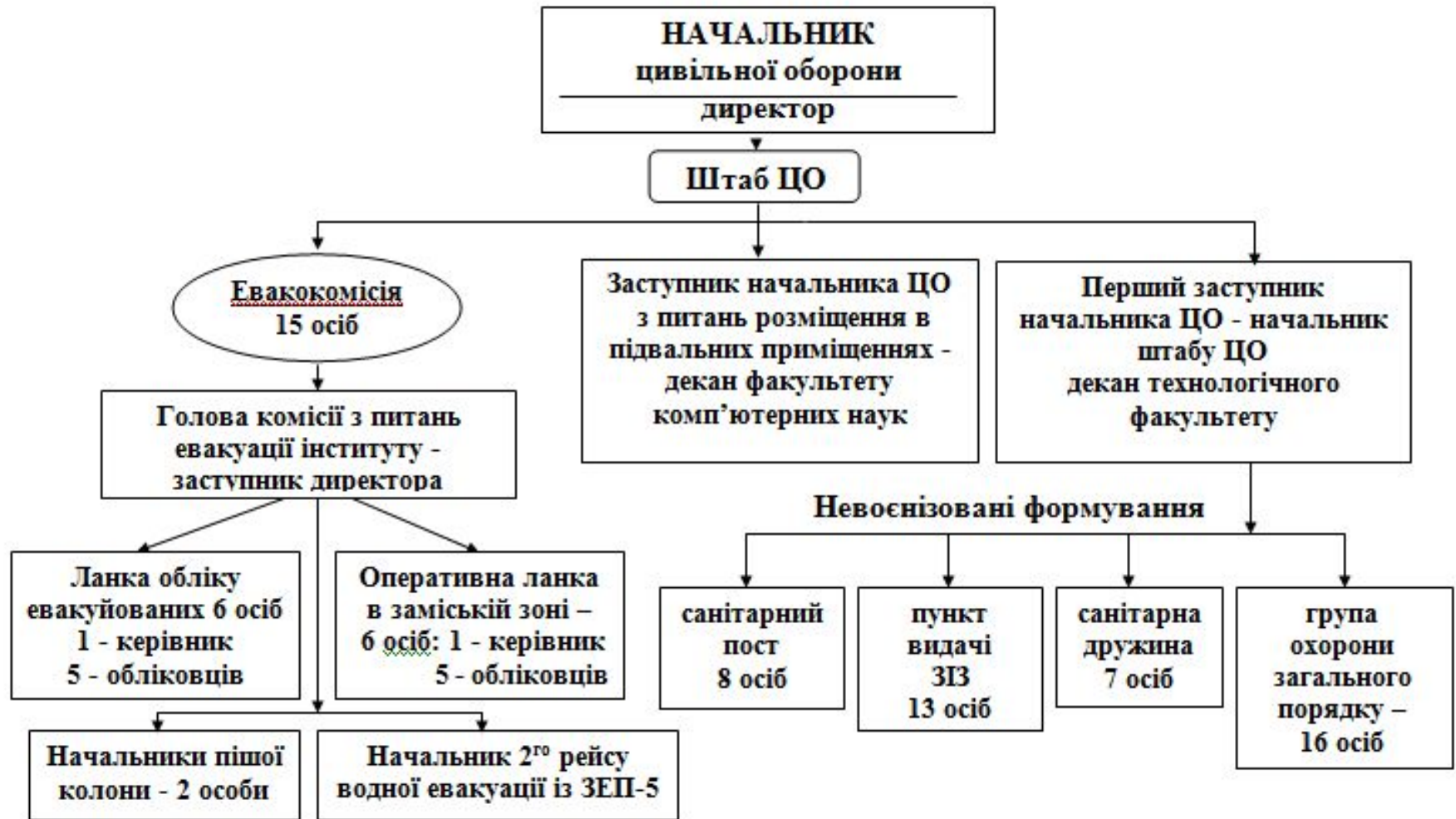

СХЕМА ОРГАНІЗАЦІЇ ЦО КОРАБЛЕБУДІВНОГО ІНСТИТУТУ НУК

Admiral Makarov National University of Shipbuilding

